

Aleg. 237.

Sprawozdanie

Komisji konkurencyjnej o wniosku posła Okuniewskiego w przedmiocie zmiany §. 9 ustawy krajowej o konkurencyi kościelnej i parafialnej z dnia 15. sierpnia 1866 (Dz. u. kr. Nr. 28).

Wysoki Sejmie!

Sprawa, poruszona wnioskiem p. Okuniewskiego względem zmiany §. 9 ustawy krajowej o konkurencyi kościelnej i parafialnej była już niejednokrotnie omawiana w tej Wysokiej Izbie. Dostyć przypomnieć obszernie dyskusye, prowadzone w tym przedmiocie na sesyi sejmowej z r. 1884. Niżej podpisany sprawozdawca w r. 1890 ponowił w swoim wniosku tę samą sprawę, a wtedy to Wysoki Sejm uchwałą z dnia 28. listopada 1890 polecił Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z ordynarytami biskupimi zbadał, jak dalece pożądaną jest zmiana przytoczonego powyżej §. ustawy konkurencyjnej w tym kierunku, aby parafianie, posiadający i utrzymujący kościoły filialne uwolnieni byli od obowiązku konkurencyi do wydatków na kościół i budynki parafialne (matryczne) i odpowiedni wniosek przedłożył na najbliższej sesyi sejmowej.

Wydział krajowy wywiązał się z otrzymanego polecenia i w sprawozdaniu swem z dn. 10. grudnia 1891 wniósł zmianę ustawy obowiązującej o tyle, iż utrzymując zasadę §. 9, zniewalającą filialistów do kontrybucyi na rzecz kościoła parafialnego, następujący dodał wyjątek :

„Jednakże parafianie tych miejscowości, w których znajduje się kościół publiczny nieparafialny, ich staraniem utrzymany, uważani będą za wyłączonych ze związku parafialnego i uwolnieni będą od konkurencyi do wydatków na kościół i budynki parafialne (matryczne), jeżeli przy owym nieparafialnym kościele z ramienia władzy duchownej i za zezwoleniem c. k. Rządu ustanowiony jest stale duchowny, sprawujący wszystkie funkcyje duszpasterza i prowadzący oddzielnie i niezależnie od plebana księgi metrykalne“.

Wniosek ten nie szedł tak daleko, jak uchwała Wysokiego Sejmu z d. 9. października 1884, według tej bowiem parafianie owych miejscowości, gdzie istnieje kościół filialny, ich staraniem utrzymywany, mieli być w każdym przypadku wolni od konkurencyi do wydatków na budynek kościoła parafialnego, a w przypadku, przewidzianym powyżej przez Wydział krajowy mieli być nadto uwolnieni także od obowiązku konkurencyi do wydatków na budynki parafialne.

Przyczyną odstąpienia Wydziału krajowego od rzeczonyj uchwały była trudność przeprowadzenia jej w obec §§. 35 i 36 ustawy państwowej z dnia 7. maja 1874 (Dz. u. p. Nr. 50), wkładających obowiązek kontrybucyi konkurencyjnej na wszystkich członków gminy parafialnej. Za to sądził Wydział krajowy, iż zmiana, którą powyżej polecał, przy odpowiednej stylizacyi da-

łaby się pogodzić z postanowieniami ustawy państwowej. Najsilniejszy bowiem zarzut e. k. Rządu, że mimo ekspozyta stałego filialiści ciągle należeć będą do dawniejszego związku parafialnego da się usunąć przez to, że w projektowanej ustawie wyraźnie będzie zastrzeżone, iż tacy filialiści poczytani będą za wyjętych z owego związku. Zresztą nie można przemileżeć tego, że i trybunał administracyjny postanowienia §§. 35 i 36 ustawy państwowej w taki pojmuje sposób, iż uwolnienie filialistów od kontrybucyi na rzecz kościoła parafialnego w przypadku, przewidzianym przez Wydział krajowy w ramach owej ustawy dopuszcza. Kiedy bowiem gminy Niewiska, Huciska i Trześń wystąpiły przeciwko decyzji Ministerstwa oświaty z d. 23. sierpnia 1876 l. 13502 wkładającej na nie obowiązek kontrybuowania na rzecz kościoła macierzystego w Rzochowie, wówczas trybunał administracyjny orzeczeniem z d. 10. listopada 1877 l. 1437 decyzję w tej sprawie zależną czynił od kwestyi, czy kościół nieparafialny w podanym przypadku stanowi samodzielną stację duszpasterską (eine selbständige Seelsorgestation) albo nie. W motywach swego orzeczenia trybunał ów powiada wyraźnie: „Massgebend für die Frage kann nach den Grundsätzen des canonischen sowie des österreichischen Kirchenrechtes nur sein, ob der Pfarrer von Rzochow berufen ist, im Sprengel der Kirche zu Niwiska zugetheilten Gemeinden alle pfarrämtlichen Handlungen kraft eigenen Rechtes auszuüben, so, das der bei der Kirche zu Niwiska angestellte Seelsorger nur als Delegat des Pfarrers von Rzochów anzusehen und Niwiska demgemäss nicht als selbstständige Seelsorgestation zu behandeln wäre“. Przy tem zaś trybunał administracyjny żadnej nie przywiązywał wagi do nazwy, jakiej w dawnych dokumentach na orzeczenie takiego kościoła używano, czy go nazywano parochia, czy ecclesia filia (ob. Budwiński „Entscheidungen“ z r. 1877 Nr. 152).

W obec tego wszystkiego Komisyja konkurencyjna sądzi, że zmiana §. 9 ustawy konkurencyjnej krajowej, jaką wnosił Wydział krajowy w swoim sprawozdaniu z r. 1891, da się pogodzić z przepisami ustawy państwowej z r. 1874 i poleca ją do przyjęcia Wysokiemu Sejmowi.

Jednakże zmiana ta w małych tylko rozmiarach usunęłaby niesłuszną, na którą powszechnie narzekają kontrybuceni, mieszkający w obrębie kościołów filialnych, zwłaszcza ci, którzy należą do obrządku grecko-katolickiego. Niesłuszną ta tem dotkliwiej musi dać się ucuwać, skoro jak wiadomo, na mocy ustawy państwowej wielu nawet zamożnych posiadaczy nieruchości zwolnionych bywa od konkurowania z krzywdą istotnych kontrybuentów.

Kontrybuceni, należący do obrządku rzymsko-katolickiego, mają znaczenie więcej takich kościołów filialnych, przy których z ramienia władzy duchownej ustanowieni są stali duszpasterze, spełniający wszystkie funkcje plebanów i prowadzący oddzielnie od parafii księgi metrykalne, dlatego też ordynaryaty rzymsko-katolickie oświadczyły się tylko za zwolnieniem tego rodzaju kontrybuentów od konkurowania do wydatków na kościoły i budynki parafialne. Inaczej ma się rzecz z kontrybuentami, należącymi do obrządku grecko-katolickiego, bo u nich zaledwo jest kilkanaście takich kościołów filialnych, które mają przydzielonych stałych ekspozytów, największa zaś część rzeczonych kościołów, które w dawniejszych czasach były nawet kościołami parafialnymi, przez niesprawiedliwione łączenia kilku parafii w jedną, zeszyły na stanowisko kościołów filialnych, bywają utrzymywane przez parafian, w ich obrębie zamieszkałych, a jednak nie mają samodzielnego ekspozyta do sprawowania funkcji duchownych. Otóż ordynaryaty grecko-katolickiego obrządku, podobnie jak i ordynaryat ormiańskiego obrządku oświadczają się za uwolnieniem wszystkich kontrybuentów, zamieszkałych w obrębie rzeczonych kościołów filialnych od obowiązku konkurowania do wydatków na kościół parafialny. Do tego samego celu zdają także wnioski p. Okuniewskiego, Natomiast do wydatków na budynki parafialne musieliby się tacy kontrybuceni przyczyniać, a według wniosku p. Okuniewskiego od tego obowiązku tylko tam powinni być uwolnieni, gdzie istnieje osobna umowa, albo gdzie z ramienia biskupa ustanowiony jest stały ekspozyt do samodzielnego spełniania wszystkich funkcji parafialnych.

Nie da się zaprzeczyć, że żądania te są słuszne i komisya konkurencyjna pragnęłaby je poprzeć, jednakże w drodze zmiany ustawy krajowej nie da się obecnie cel ten osiągnąć, gdyż

mu stoją na przeszkodzie postanowienia ustawy państwowej z r. 1874. Na razie przeto Komisya konkurencyjna nie może polecić Wysokiemu Sejmowi innego wniosku, jak przyjęcia rezolucyi, wzywającej c. k. Rząd do jak najrychlejszego przeprowadzenia takiej zamiany w przepisach powyższej ustawy, któraby umożliwiła Wysokiemu Sejmowi uchwalenie zmiany §. 9 ustawy konkurencyjnej krajowej również w kierunku, wskazanym przez ordynaryaty obrządku greckokatolickiego i ormiańskiego, tudzież przez posła Okuniewskiego.

Komisya konkurencyjna wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje załączony projekt \cdot / ustawy.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby jak najrychlej na właściwej drodze przeprowadził takie zmiany w ustawie z dnia 7. maja 1874. (Dz. u. p. Nr. 50), któreby umożliwiły uchwalenie zmiany w ustawie krajowej z dnia 15. sierpnia 1866., skierowanej do uwolnienia parafian tych miejscowości, w których znajduje się utrzymywany przez nich publiczny kościół nieparafialny, od obowiązku konkurowania do wydatków na budynek kościoła parafialnego (macierzystego).

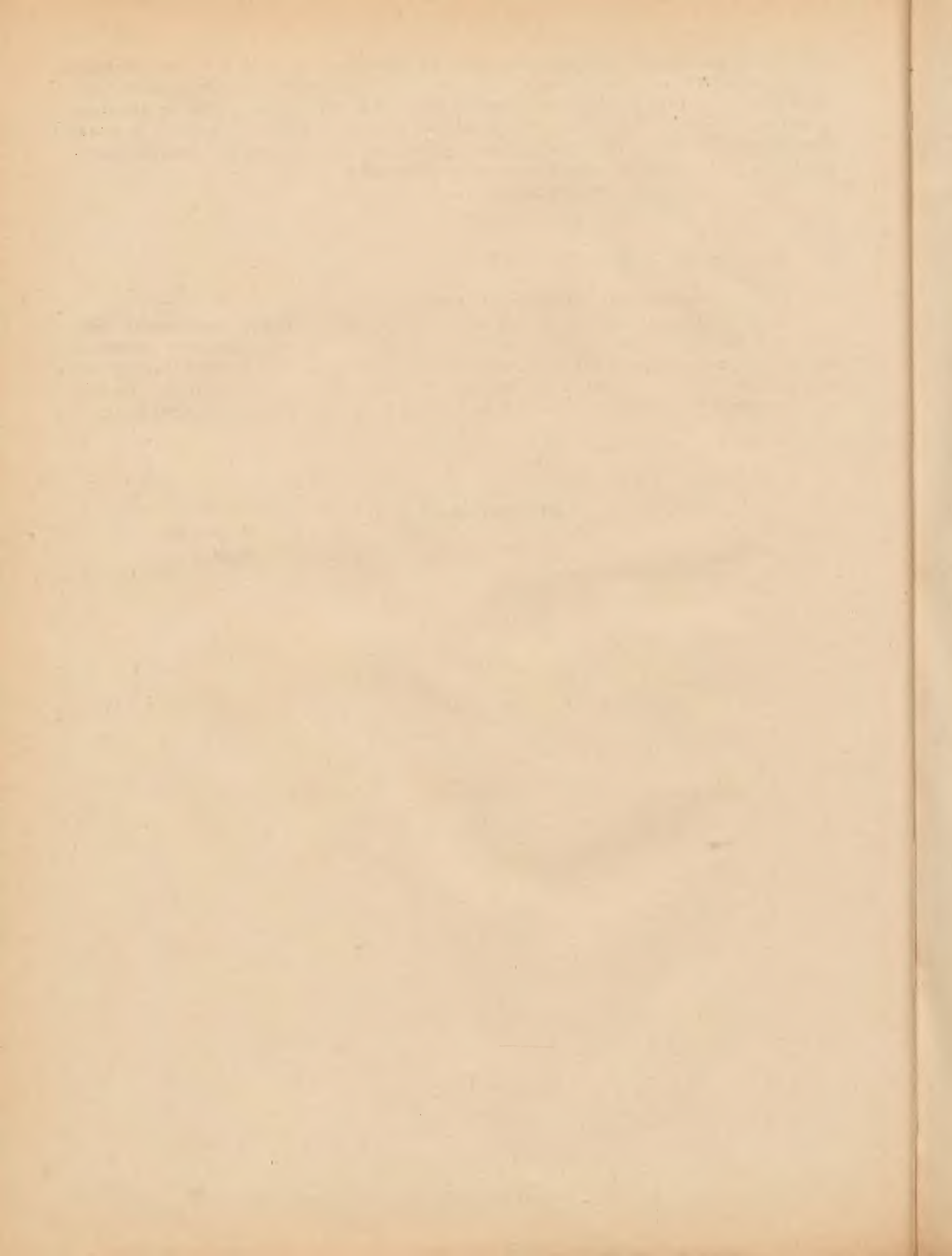
Lwów dnia 13. maja 1893.

Przewodniczący:

Sembratowicz w. r.

Sprawozdawca:

Zoll w. r.

Ustawa

z dnia mocą której zostaje zmieniony §. 9 ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 (Dz. ust. kr. N. 28) o pokryciu kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego tudzież sprawiania przyrządów i sprzętów kościelnych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

Art. I.

§. 9. ustawy z dnia 15. sierpnia 1866 o konkurenci kościelnej przestaje obowiązywać a ma odtąd brzmieć jak następuje:
„§. 9. Kościoły filialne i zabudowania mieszkalne i gospodarskie dla duchownych, którzy przy nich są exponowani, mają przy pomocy rozporządzalnego majątku tych kościołów stawiać i utrzymywać ci, w których interesie te kościoły i zabudowana istnieją jeżeli inne prawne zobowiązania w tej mierze nie zachodzą. Okoliczność ta nie nwalnia ich wszakże, wyjąwszy osobną umowę od obowiązku konkurowania do wydatków na kościół i budynki parafialne (§. 1).

Jednakże parafianie tych miejscowości, w których znajduje się kościół publiczny nieparafialny, ich staraniem utrzymywany, nważani będą za wyłączonych ze związku parafialnego i uwolnieni od konkurowania do wydatków na kościół i budynki parafialne (matryczne), jeżeli przy owym nieparafialnym kościele z ramienia władzy duchownej i za zezwoleniem c. k. Rządu ustanowiony jest stale duchowny, sprawujący wszystkie funkcyje duszpasterza i prowadzący oddzielnie i niezależnie od plebana księgi metrykalne.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi wyznań i oświaty.

